

Bijlage 2 Uitgangspuntennotitie RES Midden-Holland

1. Inleiding

Dit document is opgesteld ter voorbereiding van het plan van aanpak RES. In de eerste tabel zijn de uitgangspunten opgesomd die door VNG en in de Handreiking RES (20-12-18¹) zijn bepaald. Ook zijn de genomen besluiten door de stuurgroep RES Midden-Holland opgenomen.

Voordat er een compleet plan van aanpak RES opgeleverd wordt is het nodig om enkele besluiten over inhoud (oranje) en proces (blauw) te nemen, deze zijn opgenomen in de tweede tabel. Hierover kan gediscussieerd worden tijdens het Bestuurlijk Overleg (BO) 23 april (wethouders duurzaamheid van de gemeenten) en het BO 8 mei (waar ook provincie en waterschappen zijn uitgenodigd).

Uiteindelijk dient de uitgangspuntennotitie vastgesteld te worden tijdens de stuurgroep RES 9 mei.

Uitgangspunten RES Midden-Holland		Vastgesteld door:
1	De RES heeft een horizon van 2030 met een doorkijk naar 2050. De gehanteerde uitgangspunten zijn: - de regio is in 2050 energie- en klimaatneutraal en bijna vrij van fossiele brandstoffen; - de regio is in 2030 op 50% van de doelstelling voor 2050. Vergelijkbaar met het landelijke streven (49% in 2030 en 95% CO₂-reductie in 2050 t.o.v. 1990).	Landelijk in handreiking RES en regionaal in convenant (2018)
2	Bij het opstellen van de RES is het de ambitie om in te zetten op: - waar rendabel mogelijk concentreren op warmte (i.p.v. elektriciteit) als verwarmingsbron; - zo veel mogelijk energie besparen. Dit met als doel de opgave van duurzame elektriciteitsopwekking zo klein mogelijk te houden.	Stuurgroep RES
3	Windmolens op zee vallen buiten de scope van de RES MH. <u>Onderbouwing:</u> Het maximaal opwekken van windenergie op zee is een separate opgave die landelijk wordt opgepakt. Deze energie zal gebruikt worden door de zware industrie.	Handreiking RES
4	De verantwoordelijke overheden laten een plan van aanpak RES MH schrijven voor het opstellen van de concept RES en RES 1.0. Hierin worden de benodigde capaciteit en middelen onderbouwd, die na vaststelling van het plan van aanpak worden georganiseerd;	Stuurgroep RES
5	De overheden werken bij het opstellen van de RES samen met maatschappelijke partners, bedrijfsleven en burgers (zie organisatieschema RES in besluit 8). De officiële verantwoordelijken voor het aanleveren van de RES aan het Nationaal Programma RES zijn de gezamenlijke gemeenten, provincie en waterschappen van de regio Midden-Holland.	Stuurgroep RES

¹ Bij nieuwe versies van de Handreiking RES (verwacht bij ondertekening van het Klimaatakkoord) worden nieuwe uitgangspunten overgenomen.

6	De verantwoordelijke overheden zijn: gemeente Gouda, gemeente Krimpenerwaard, gemeente Bodegraven-Reeuwijk, gemeente Waddinxveen, gemeente Zuidplas, provincie Zuid-Holland, hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard(HHSK), hoogheemraadschap van Rijnland (HHR), hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR). Echter, de oppervlakte van HDSR in regio Midden-Holland is klein waardoor afgesproken is dat deze vertegenwoordigd wordt door HHSK en HHR.	Stuurgroep RES
7	Gemeenten, waterschappen en provincie hebben elkaar nodig voor een efficiënte en effectieve energietransitie. Hiervoor wordt er o.a. over de gemeentegrenzen heen gekeken.	Stuurgroep RES
8	Overheden, netbeheerders en maatschappelijke organisaties werken samen door data te delen waarbij zorgvuldig gebruik voorop staat.	Stuurgroep RES
9	Het uitgangspunt van de RES is een eerlijke verdeling van kosten van de energietransitie en een woonlasten-neutrale energietransitie. <u>Toelichting:</u> Hier hebben veel factoren invloed op, ook buiten de regio Midden-Holland. In de RES MH wordt opgenomen wat de kosten zijn om de (concept) RES uit te voeren.	VNG
10	Binnen de RES moet een redelijke afweging gemaakt worden tussen kosten en ruimtelijke kwaliteit.	Handreiking RES
11	Het detailniveau van de concept RES en de RES 1.0 voor duurzame energie opwekking is: • Globale zoekgebieden in de concept RES; • Concretere locaties in de definitieve RES 1.0; • (Projectlocaties in de RES 2.0).	Handreiking RES
12	Het detailniveau van de concept RES en de RES 1.0 voor de Regionale Structuur Warmte is: • Overzicht van bestaande en toekomstige warmtebronnen, de potentiële warmtevraag en warmte-infrastructuur in de concept RES; • Indicatie van de wijze waarop de beschikbare warmtebronnen ingezet worden in de concept RES; • Uitwerking van de wijze waarop de beschikbare warmtebronnen ingezet worden in de definitieve RES 1.0; Dit proces loopt parallel, met continue uitwisseling van informatie, aan het opstellen van de Transitie Visie Warmte waarin verdere uitwerking plaats vindt.	Handreiking RES
13	<u>Besluit:</u> De energieopgave van bedrijven wordt meegenomen bij de gebouwde omgeving in de RES MH, tenzij vallend onder “Industrie”. <u>Onderbouwing:</u> In de regio Midden-Holland bestaat de bedrijvigheid met name uit diensten, detailhandel, logistiek en lichte industrie ² . Het merendeel van het energieverbruik (behalve transport) is gebouwgebonden, zoals verwarming, ventilatie, koeling, verlichting e.d.. Hierdoor hebben de bedrijvenplatforms van de regio geadviseerd de energieopgave op te nemen bij de gebouwde omgeving.	Landelijk
14	<u>Besluit:</u> De energievraag van de RES MH omvat ook de glastuinbouwsector. <u>Onderbouwing:</u> De energievraag van de glastuinbouw is groot (meer dan de helft van de gemeentelijke energievraag). Hierdoor wordt het lastig een plan te formuleren om in 2030 de helft van deze energievraag te verduurzamen. Toch is het belangrijk om de glastuinbouw mee te nemen in de RES MH en hiermee de totale energievraag van de regio in beeld te hebben. Enerzijds omdat de glastuinbouw een belangrijke schakel kan zijn bij de warmtevraag voor huishoudens of bedrijven en anderzijds om goed te kunnen sturen op de	Landelijk

² In de regio Midden-Holland bevindt zich geen zware industrie.

	energieneutrale doelstelling van de regio Midden-Holland (convenant 2018).	
15	Besluit: De emissies door vee en landgebruik (veenoxidatie) vallen buiten de scope van de RES MH. Onderbouwing: De focus van de RES ligt op de opgave elektriciteit en de gebouwde omgeving. Niet-energetische emissies vormen geen onderdeel van het aanbod voor de RES MH. Andere programma's in de regio zetten zich intensief in om deze emissies te verlagen. Deze programma's zullen in de (concept) RES beschreven worden.	Landelijk

Te nemen besluiten RES Midden-Holland		Besluit:
1	Besluit 1.a: Voor het opstellen van de (concept-) RES is meer capaciteit nodig dan tot nu toe beschikbaar. Hiervoor zal vooral extra ambtelijke capaciteit beschikbaar komen vanuit de bij de RES MH-aangesloten overheden (de vijf gemeenten, provincie en 2 waterschappen). Besluit 1.b: Het organisatieschema wordt aangepast, zodanig dat de stuurgroep RES MH bestaat uit uitsluitend de bestuurders van de betrokken overheden en dat de rest van de leden van de huidige stuurgroep RES MH deel zullen uitmaken van een Klankbordgroep RES MH (ter advisering en meedenken voor de geplande Stuurgroep van overheden). H Onderbouwing: De overheden zijn de partijen die de uitvoering van het opstellen van de RES zullen moeten financieren. Bovendien zijn zij de partijen die de consequenties van de RES in hun formele besluiten zullen moeten verankeren (denk aan omgevingsvisies). Daarom is het voor de hand liggend om besluitvorming en sturing m.b.t. het RES-proces en de uiteindelijke RES alleen bij die overheden te beleggen. ¹ Bestuurlijke vertegenwoordiging van maatschappelijke en overige organisaties zoals netbeheerders, LTO, woningcorporaties, onderwijs, zorginstellingen, energie-coöperaties, milieuorganisaties en ondernemers. ² Ambtelijke vertegenwoordiging van de verantwoordelijke overheden uit het BO RES en de bij ¹ genoemde maatschappelijke en overige organisaties.	
2	Besluit: De extra benodigde capaciteit om tot een RES te komen zal onder andere worden samengebracht tot een uitvoerend kernteam onder verantwoordelijkheid van de programmamanager. De programmamanager zal in het Plan van aanpak een voorstel opnemen over de samenstelling van het uitvoerende kernteam.	
3	Besluit: De bestuurlijke opdrachtgever van de programmamanager RES is het totale BO duurzaamheid Midden-Holland. Het dagelijkse bestuurlijke aanspreekpunt is de voorzitter van het BO Duurzaamheid MH; het ambtelijk aanspreekpunt is de programmasecretaris van het BO Duurzaamheid MH Onderbouwing: De betrokken overheden zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het eindproduct van de (concept-) RES en dus voor de werkzaamheden van de	

	programmamanager RES MH en diens team. De programmamanager zal de rol van secretaris voor de Stuurgroep RES vervullen.	
4	Vervalt	
5	<u>Besluit:</u> Op het moment dat er een totale begroting voor het uitvoerend kernteam RES beschikbaar is (onderdeel van het plan van aanpak RES) zullen zo nodig de betrokken overheden naar vermogen bijdragen (voor gemeenten onder andere afhankelijk van inwoneraantallen). <u>Onderbouwing:</u> • Om het opstellen van de RES MH te bekostigen dienen alle overheden een financiële bijdrage te doen. Hoeveel de totale financiële en ambtelijke bijdragen zijn wordt uitgebreid onderbouwd in het plan van aanpak RES. • Na het ondertekenen van het Klimaatakkoord ontvangt de regio Midden-Holland jaarlijks (voor 3 jaar) een bedrag van 250.000 euro ter ondersteuning van het RES-proces. Vooruitlopend op de ondertekening en dus op de beschikbare financiële middelen, moet de programmamanager aangesteld en het uitvoerend kernteam RES ingericht worden willen we de planning van de RES halen.	
6	<u>Besluit:</u> Vooruitlopend op de totale begroting wordt de programmamanager RES geworven. Hiervoor wordt budget van het BO dzh MH gebruikt <u>Onderbouwing:</u> Door het programmateam RES is geadviseerd de te werven programmamanager RES te betrekken bij het schrijven van het plan van aanpak. De geschatte kosten voor de programmamanager in 2019 zijn 120.000 euro (o.b.v. 3 dagen in de week). Omdat het besluit over de financiële bijdragen pas bij een totale begroting voor het kernteam RES gemaakt wordt (zie besluit 12), kan de toekomstige programmamanager ingehuurd worden op basis van een voorbereidende opdracht tot de vaststelling van het plan van aanpak RES. Hiermee kan hij/zij zich goed inwerken in de opdracht, meedenken over de te volgen strategie en alvast kennismaken met de stakeholders. De geschatte kosten hiervoor zijn 10000 euro.	
7	<u>Besluit:</u> Als de planning voor het opleveren van de (concept) RES in de knel komt, gaat de stuurgroep RES tijdig met elkaar in overleg. <u>Onderbouwing:</u> Tot nu toe wordt de ondertekening van het Klimaatakkoord voor de zomer in 2019 verwacht. Een half jaar na ondertekening van het Klimaatakkoord dient de concept RES vastgesteld te zijn, één jaar na ondertekening van het Klimaatakkoord dient de RES 1.0 vastgesteld te zijn. Zorgvuldigheid in dit proces en kwaliteit van het eindproduct staan voorop. De planning is enorm krap, om deze te halen doen alle overheden hun uiterste best. Zo nodig besluiten ze gezamenlijk tot het aanpassen van de planning.	
8	<u>Besluit:</u> Na het opstellen van een (gedragen en afgestemde) voorlopige concept RES: • geeft de Stuurgroep RES zijn akkoord op de voorlopige concept-RES; • vervolgens geven de colleges van de gemeenten, waterschappen en provincies hun akkoord op de voorlopige concept-RES; • daarna leggen gemeenten de concept-RES voor ter vaststelling aan hun gemeenteraden. Hoe de waterschappen en provincie dit invullen wordt later besloten; • de voorzitter van de stuurgroep RES zal de concept-RES versturen naar het Nationaal Programma RES. <u>Onderbouwing:</u> Om de besluitvorming van de concept-RES goed in de planning te verwerken is een vastgesteld proces nodig.	
9	<u>Besluit:</u> Na het opstellen van een (gedragen en afgestemd) voorlopige RES 1.0: • geeft de Stuurgroep RES zijn akkoord op de voorlopige RES 1.0; • vervolgens geven de colleges van de gemeenten, waterschappen en provincies hun akkoord op de voorlopige RES 1.0;	

	• daarna leggen gemeenten, waterschappen en provincie de RES 1.0 voor ter vaststelling aan hun gemeenteraden, algemene vergaderingen en provinciale staten; • de voorzitter van de stuurgroep RES zal de RES 1.0 versturen naar het Nationaal Programma RES. <u>Onderbouwing:</u> Om de besluitvorming van de RES 1.0 goed in de planning te verwerken is een vastgesteld proces nodig.	
10	<u>Besluit:</u> We streven naar zoveel mogelijk draagvlak, eigenaarschap en betrokkenheid van inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners, zowel in het planproces om te komen tot een RES als bij concrete duurzame energieprojecten. <u>Onderbouwing:</u> In het communicatie- en participatieplan wordt onderstaande lijn verder uitgewerkt: • Inwoners: informeren over concept-RES; betrekken bij RES 1.0; • Actieve inwoners (via maatschappelijke organisaties en energiecoöperaties): zijn betrokken door hun deelname in de stuurgroep en de ambtelijke klankbordgroep RES bij de concept-RES en RES 1.0; • Bedrijven en maatschappelijke partners: zijn betrokken door hun deelname in de stuurgroep en de ambtelijke klankbordgroep RES bij de concept-RES en RES 1.0; • Gemeenteraadsleden: vroegtijdig informeren over de opgave van de RES; vaststellen van de concept-RES en vaststellen van de RES 1.0; • Provinciale Staten/Algemene Vergadering van de waterschappen: vroegtijdig informeren over de opgave van de RES; laten adviseren over de concept-RES en vaststellen van de RES 1.0.	
11	<u>Besluit:</u> In Midden-Holland is de voorzitter van de stuurgroep RES verantwoordelijk voor het escalatieproces. <u>Onderbouwing:</u> Bij de decentrale aanpak van de RES hoort een grote eigen verantwoordelijkheid. Diverse overheden en maatschappelijke partners werken intensief samen. Om deze goede samenwerking te bevorderen is er duidelijkheid nodig rondom het escalatieproces. Als verantwoordelijke voor het escalatieproces bepaalt de voorzitter van de stuurgroep RES per situatie wat er nodig is en kan zo nodig hulp invoeren van externen zoals het Nationaal programma RES.	
12	<u>Besluit:</u> Er wordt maximaal ingezet op het realiseren van zonnepanelen op daken in de RES MH. <u>Onderbouwing:</u> Landelijk wordt een autonome groei van de productie van energie door zonnepanelen op dak van 7 TWh in 2030 verwacht. Regio Midden-Holland zal maximaal inzetten om het regionale deel hiervan te realiseren. Hoe meer energieproductie door zonnepanelen op daken hoe minder windmolens en zonnevelden er nodig zijn.	
13	<u>Besluit:</u> De regionale energievraag van mobiliteit wordt meegenomen in de RES MH. <u>Onderbouwing:</u> • Het (elektrische) personen- en vrachtvervoer dat voertuigen oplaadt binnen de regio zorgt voor een extra regionale energievraag. Deze energievraag wordt meegenomen in de opgave van het opwekken van duurzame energie in de regio. De landelijke opgave van 35 TWh elektriciteitsopwekking neemt een conservatieve inschatting van de extra elektriciteitsvraag voor mobiliteit mee. Het is vooral van belang voor de energie-infrastructuur dat de consequenties van elektrificatie van en andere duurzame energie voor mobiliteit worden meegenomen. • Vervoer dat de regio passeert, zoals internationale luchtvaart en binnenvaartschepen, levert geen extra energievraag op voor de regio en is dus geen onderdeel van de RES MH.	
14	Verplaatst naar vastgestelde uitgangspunten.	

15	Verplaatst naar vastgestelde uitgangspunten.	
16	Verplaatst naar vastgestelde uitgangspunten.	
17	<u>Besluit:</u> Om te bepalen hoeveel duurzame energie realistisch opgewekt kan worden in de regio worden er gedeelde uitgangspunten opgesteld. De programmamanager zal, voortbouwend op eerdere voorstellen, met een voorstel hiervoor komen. <u>Onderbouwing:</u> In het plan van aanpak wordt een voorstel uitgewerkt om te komen tot gedeelde uitgangspunten. Voorbeelden van uitgangspunten (uit Handreiking RES): • zuinig en meervoudig ruimtegebruik; • vraag en aanbod zo veel mogelijk dicht bij elkaar: dit bespaart ruimte voor infrastructuur; • combineren van opgaven en investeringen met andere opgaven; • aansluiten bij specifieke kenmerken van gebieden. De gedetailleerdheid van de uitgangspunten bepaalt hoeveel variatie kan ontstaan tussen gemeenten. Het voorstel in het plan van aanpak wordt voorbereid op basis van o.a. de ambtelijke regionale scenariobijeenkomst (29 april), door middel van het provinciale traject over ruimtelijke kwaliteit van de energietransitie, tijdens discussies met raadsleden, bestuurders en maatschappelijke partijen.	